וכתב ליה גיטא דחירותא על שמיה. לא נהירא לרבינו שמואל פ' הקומטרס דמפרש על שמיה לקטן שאין מעשה קטן כלום להמילו בגט מוכין כמו קטן שקנה יבמתו מן התורה לחלוץ ונותן גט על שיגדיל ותע"ג דפעולות כגר אין מעבר ממכר במטלטלים (לקמן נט.) היינו בממון דוקא דהפקר ב"ד היה הפקר א אלא נראה לו לפרש דכתב ליה גיטא על שמיה דהפוטרופוס ותע"ג דבעלמא אין הפוטרופסין רשאין להמילן למירות הכא כיון דעשה שלא כהוגן להקנותו נגנו קטן הפקירוהו ב"ד ונתנוהו לאפוטרופוס לשמרו ב כדאמרינן לעיל ג ותע"ג דדרשינן (לקמן דף נג.) אתם ולא אפוטרופסי, אלא הפקר ב"ד הפקר ד והפקירו ב"ד התנוחה של תינוק ותינוקת לאפוטרופוס הממונה על העבד על תינוק ה וב"ח מפרש הכא נמי מדלא קתני סתם ומיהו אפוטרופוס שיוכל למכור ומיהו מוכל מצלת ובלא קרקעי זוזי לא הוי הפקר אלא כהוגן דכיון דעשה כן לפיכך עשה לו שלא כהוגן כדקאמר בגיטין פ"ק דף כ"ח (דף קי.) אבל כשלא עשה כן יעשה לו הוי הינק כדאמרינן בפ"ק דסומא (ב"מ דף קא:) ובדין יכול האפוטרופוס למכרו דרך מכירה כדאמרינן (ב) ומוכרין אותן למחיה ולרבי נותן דמי עבדו ויוצא ולפילו בלא קרקעי זוזי לא עשה משום דמי מזי כמוכר ואיטולטל שהמיעוט עומד לוזות שלא למכור לפי שהבני מלמדו לזות ואיכא למיחש שמפשט אבל כי מקרקע ליה זוזי לא יהום לדברי מבני וגיטא למירותא נמי לא הוי שריך לכתף גומר בלא שטר ד דדוקא ניזוף בדמי מבני שהן שטר לאינו נזוף אבל בלא שטר לא שייך למיחש שמא יבריח ויברח ויבא לידי עבדות ולא חיישינן שמא יזכה לו ע"י אחר כיון דלא נתן לי הודאה ב"ד כך עדים ומכאן מוכיח שהמזכה גט שחרור לעבד ע"י אחר אע"פ שלא הגיע הגט לידו של עבד נשתחרר כדמכיבנא בפ"ק (א:): האומר נתתי שדה פלוני לפלוני והוא אומר לא נתן חיישינן שמא זכה לו ע"י אחר כתבתי ונתתי והוא אומר לא כתב ולא נתן לי הודאת ב"ד כך עדים: **מי אוכל פירות רב חסדא אמר נותן אוכל פירות ורבא אמר משלשים את הפירות ולא פליגי הא באבא הא בברא.** פי' אם היה מקבל מתנה עצמו בחיים ואמר לא נתן לי נאמן ואוכל הנותן את הפירות ואע"פ שאמר נתתי לו שפטרה היה שקיבלה והרי המקבל מודה שלא קבלה: **ואהי דאמר משלשין בברא** שמת המקבל ובנו אומר לא נתן שדה זו לאבא משלשים הפירות ביד שליש עד שיתרצו בין שניהם דשמא יבואו עדים שמסרה לאביו ובנו אינו יודע: **מתני' עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושיחררו משורת הדין**

ומקרקיש ליה זוזי. דבר מועט ליוקח ולא יטרכו ב"ד לכופו שהוא יסתכרוהו מדעתו כשביל זוזי. ובגלוי קרקופי זוזי לא משמע דיוקא ולא כר כפייה הוא ופפוטרופסין אין רשאין להוליא עבדים למירות ולא למוד ליתומים כדמתניין בהמוקין (לקמן דף נב.) ותיוק זה מקמן מקח וממכרו ממכר במטלטלין כדתנן (לקמן דף נט.) ספטוטות מקמן ומקח וממכרן ממכר במטלטלים ופפוטרופוס מוקמינן לעיין בתקנתו לשומו בדמים מעולים: **ה"ג האומר עשיתי פלוני עבדי בן חורין הרי זה בן חורין הרי הוא בן חורין אעשנו בן חורין רבי אומר קנה וחכ"א** בלא קנה א"ר יוחנן וכולן בשטר: **ת"ר** דהאומר נתתי שדה פלונית לפלוני נתונה לפלוני הרי היא שלו הרי היא שלו אתננה לפלוני (ו) **ר"מ** אומר קנה וחכ"א לא קנה א"ר יוחנן וכולן בשטר ת"ר האומר עשיתי פלוני עבדי בן חורין והוא אומר לא עשאני חיישינן שמא זיכה לו ע"י אחר כתבתי ונתתי לו והוא אומר לא כתב לי ולא נתן לי (ז) **הודאת בעל דין כמאה עדים דמי** ה**האומר נתתי שדה פלונית לפלוני והוא אומר לא נתן לי חיישינן שמא זיכה לו ע"י אחר** כתבתי ונתתי לו והוא אומר לא כתב ולא נתן לי הודאת בעל דין כמאה עדים דמי מי אוכל פירות רב חסדא אמר נותן אוכל פירות ורבה אמר משלשין את הפירות ולא פליגי **הא באבא הא בברא.**

מתני' עבד שעשאו רבו אפותיקי ושיחררו: מי שחררו אמר רב רבו ראשון שורת הדין אין העבד חייב כלום לרבו שני כדרבא דאמר רבא (ט) **הקדש חמץ** ושחרור מפקיעין מידי שיעבוד אלא מפני תיקון העולם שמא ימצאנו בשוק ויאמר **חייבין שמא זיכה לו ע"י אחר.** כלי מייסי' הוי ולאי כמו מייסינן שמא מת בשוק ויורשיו באין ונוטלין אותו מידו (ב"מ דף קא:) ואע"ג דלא מייסינן כי כמה דלא שכיח מייסינן (ב) **הודאת** בעל דין (ב"מ דף יט:) **כמאה עדים דמי.** (ג) נמצאת אומר הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ומהאי טעמא נמי לא מייסינן כי כמה דלא שכיח ומיהו לא דמי לשמא מת דהתם אפשר שמת ברגע שנפטר ממנו ולא שכיח כולי האי שיבא לידי עבדות אבל הכא אפשר שזכה לו ע"י אחר מיד ולא שכיח כולי האי שיבא לידי עבדות ומיהו לא דמי לשמא מת דהתם אפשר שמת ברגע שנפטר ממנו

ויאמר לו עבדי אתה כופין את רבו שני ועושה אותו בן חורין וכותב עבד שטר על דמיו רשב"ג אומר אין העבד כותב א אלא משחרר כותב במאי קא מיפלגי ב במזיק שיעבודו של חבירו קא מיפלגי דמר סבר ג חייב ומ"ם פטור איתמר נמי המזיק שיעבודו של חבירו באנו למחלוקת רבן שמעון ב"ג ורבנן עולא אמר מי שיחררו רבו שני שורת הדין אין העבד חייב כלום במצות אלא מפני תיקון העולם שהרי יצא עליו שם בן חורין כופין את רבו ראשון ועושה אותו בן חורין וכותב ד שטר על דמיו רשב"ג אומר אינו כותב אלא משחרר כותב במאי קמיפלגי ה בהיזק שאינו ניכר קמיפלגי מ"ם שמיה היזק ומר סבר לא שמיה היזק עולא מ"ט לא אמר כרב אמר לך שני רבו קרית ליה ורב מ"ט לא אמר כעולא אמר לך שני משחרר קרית ליה ו איתמר העושה שדהו אפותיקי לאחרים ושטפה נהר ס אמי שיפיר נאה א"ר יוחנן אינו גובה משאר נכסים ואבוה דשמואל אמר גובה משאר נכסים אמר רב נחמן בר יצחק משום דאמי שיפיר נאה הוא אומר שמעתא דלא שפירן תתרגם שמעתיה דא"ל לא יהא לך פרעון אלא מזו תניא נמי הכי ז העושה שדהו אפותיקי לאחר ושטפה נהר גובה משאר נכסים ואם אמר לו לא יהא לך פרעון אלא מזו אינו גובה משאר נכסים תניא אידך ז העושה שדהו אפותיקי לבע"ח ולכתובת אשה גובין משאר נכסים רשב"ג אומר בעל חוב גובה משאר נכסים אשה אינה גובה משאר נכסים לפי שאין דרכה לחזר אחר בתי דינין. פי' בקונט' דווקא טטילה מחריות על שדה זו וע"מ כן ניסת ולא שיהיו לה נכסין מחרחין לה ולא מדע על מיזה לחזור מי קנה לחמן ומי לחמרן ותצטרך לדון עם כל לחם ולחמר: **מתני'** מי שחציו עבד וחציו בן חורין עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד דברי ב"ה ב"ש אומרים תקנתם את רבו ואת עצמו לא תקנתם ח לישא שפחה אי אפשר שכבר חציו בן חורין בת גובין מן השתר: **אשה** אינה גובה משאר נכסים לפי שאין דרכה לחזר אחר בתי דינין. פי' בקונט' דווקא טטילה מחריות על שדה זו וע"מ כן ניסת ולא שיהיו לה נכסין מחרחין לה ולא מדע על מיזה לחזור מי קנה לחמן ומי לחמרן ותצטרך לדון עם כל לחם ולחמר ומכר ומכרו מכרו ולא שיהיו לה נכסין מחרחין לה ולא מדע על מיזה לחזור מי קנה לחמן ומי לחמרן ותצטרך לדון עם כל לחם ולחמר: **מתני' מי שחציו** עבד וחציו בן חורין עובד את רבו. כגון שהיו ג' לחין לו ג' שותפין ושחרר ג' את חלקו: **תקנתם** את רבו. שיהו מפרנסין כלוס מן הכלחי לו (פסחים פח:). **ואת עצמו לא תקנתם.** מס תפת עליו (שם) כל מקנת רבו כמן היא לחבל מקנת העבד אין כמן, לס נמכן במפסני המתון לו מכן בפריס ובריס (חגיגה ב:). **לישא שפחה אי אפשר.** מפני לד החיוות שבו (שם) דלד חיוות לסור בה בפתיב (דברים כג) לפ יהיה קדש, לפ יבא לידתפת ממס (פסחים פח:).

מוסף תוספות

א. [ד]לימא למיחש להכי, ומפקיע מידי שיעבוד כמו הקדש. תוס' מתוות שן: ד"ה קונמות. ב. אי כרב דאמר שורת הדין אין העבד חייב כלום, לא מתוקם. ציטי"ק. ג. אשתכח דמההיא שעתא הוה ברשות המלוה ולא היה כח בלוה לשחררו. תוס' הרמ"ש. ורב צריך לפרש כדרבא. ציטי"ק. ד. כיון דמטא דימניה ולא פרעיה איגלאי מילתא דכי אקדיש. רשב"ם. ה. הלכך, אפי' לאביי דאמר למפרע הוא גובה כיון שרוצה לפרעו בזמנו ולא בא לידי טירפא אין לו למלוה בעבד כלום. תוס' הרמ"ש. ואפ"ה קאמר שהוא משוחרר מטעם שהרי יצא עליו שם בן חורין. רשב"ם. ו. עי' רשב"ם שמפלר את הרמ"ה. ז. או שהכניס לה שום משלה. תוס' הרמ"ש. ח. דפליגי ר"י ור"ל. תוס' הרמ"ש. ט. אם קיים פריה ורביה. תוס' הרמ"ש. י. ואם היו לו בנים בעבדותו ונשתחרר לא קיים פריה ורביה. תוס' הרמ"ש. יא. ומה"ט מייתי קרא דשבת יצרה ושבוק קרא דפרו ורבו. תוס' הרמ"ש, ועי"ע תוס' בע"ב ד"ה נפ, ותוס' יבמות קב. ד"ה הכל. יב. וישא שפחה או בת חורין. תוס' הרמ"ש. יג. דבשעת העראה מיעקר הלאו, והעשה לא מיקיים. תוס' הרמ"ש. יד. ובבית שני נהוג יובל ועבד עברי, כדפרישית לעיל (לו: ד"ה בזמן) גבי פרוזבול. תוס' הרמ"ש. טו. ולא אמר דאתי צד חמור ומשתמש בצד סוס. תוס' ב"ב יג. ד"ה טופין. טז. טעמא משום קדושת. תוס' הרמ"ש.

גליון הש"ס

גב' אמי שפיר נאה. בגמרא לף יט ע"ב קרי ליה ממי ווודיפלה עי' פרש"י שם: רש"י ד"ה ויאמר לו בו' על בניו. קשה לי הא ק"ל דעבד הנח על בת ישראל הולך כשר ולמה לכתכה פוסקים פגום לכהונה ולמאי נקט רש"י בניו ולא כפשוטו דיוליא לעז עליו שפסול לגת בקהל כהוא עבד ומאי תוליא מבניו ממנו:

הגהות הב"ח

(א) גב' עולא אמר וכו' וכותב עבד שטר:

מוסף רש"י

במזיק שיעבודו של חבירו. קרקע המשועבדת למכילו (ב"ק לג:). אמי שפיר נאה. ממי ודלייפלה, נאה כוורד, וכניסין קרי ליה ממי שפיר נאה (נדה יט:). **תקנתם את רבו.** שמיו מפפיל כלוס מן הכלחי לו (פסחים פח:). **ואת עצמו לא תקנתם.** מס תפת עליו (שם) כל מקנת רבו כמן היא לחבל מקנת העבד אין כמן, לס נמכן במפסני המתון לו מכן בפריס ובריס (חגיגה ב:). **לישא שפחה אי אפשר.** מפני לד החיוות שבו (שם) דלד חיוות לסור בה בפתיב (דברים כג) לפ יהיה קדש, לפ יבא לידתפת ממס (פסחים פח:).

מוסף תוספות

א. [ד]לימא למיחש להכי, ומפקיע מידי שיעבוד כמו הקדש. תוס' מתוות שן: ד"ה קונמות. ב. אי כרב דאמר שורת הדין אין העבד חייב כלום, לא מתוקם. ציטי"ק. ג. אשתכח דמההיא שעתא הוה ברשות המלוה ולא היה כח בלוה לשחררו. תוס' הרמ"ש. ורב צריך לפרש כדרבא. ציטי"ק. ד. כיון דמטא דימניה ולא פרעיה איגלאי מילתא דכי אקדיש. רשב"ם. ה. הלכך, אפי' לאביי דאמר למפרע הוא גובה כיון שרוצה לפרעו בזמנו ולא בא לידי טירפא אין לו למלוה בעבד כלום. תוס' הרמ"ש. ואפ"ה קאמר שהוא משוחרר מטעם שהרי יצא עליו שם בן חורין. רשב"ם. ו. עי' רשב"ם שמפלר את הרמ"ה. ז. או שהכניס לה שום משלה. תוס' הרמ"ש. ח. דפליגי ר"י ור"ל. תוס' הרמ"ש. ט. אם קיים פריה ורביה. תוס' הרמ"ש. י. ואם היו לו בנים בעבדותו ונשתחרר לא קיים פריה ורביה. תוס' הרמ"ש. יא. ומה"ט מייתי קרא דשבת יצרה ושבוק קרא דפרו ורבו. תוס' הרמ"ש, ועי"ע תוס' בע"ב ד"ה נפ, ותוס' יבמות קב. ד"ה הכל. יב. וישא שפחה או בת חורין. תוס' הרמ"ש. יג. דבשעת העראה מיעקר הלאו, והעשה לא מיקיים. תוס' הרמ"ש. יד. ובבית שני נהוג יובל ועבד עברי, כדפרישית לעיל (לו: ד"ה בזמן) גבי פרוזבול. תוס' הרמ"ש. טו. ולא אמר דאתי צד חמור ומשתמש בצד סוס. תוס' ב"ב יג. ד"ה טופין. טז. טעמא משום קדושת. תוס' הרמ"ש.

פסקי רי"ד

אין העבד חייב כלום אלא מפני תקון העולם כופין את רבו ועושה אותו ב"ח וכותב לו שטר על דמיו רשב"ג אומר אינו כותב אלא משחרר: מי שהרהר רב אומר רבו ראשון. פי' האובן לוח משמעון ועשה לו עבדו אפותיקי ואח"כ שהרהר שורת הדין אין העבד חייב כלום לרבו שני כדרבא דאמר רבא הקדש חמץ ושחרורו מפקיעין עצמן מידי שיעבוד. פי' אע"פ ששעה עבדו אפותיקי להולאת המלוה והוא משועבד לו בחובו אתי שהרהר ומפקיעו וחייל עליהיה ואין המלוה יכול לעכב שהרהרו וכן אם עשה שורו אפותיקי ואח"כ הקדישו למזבח וכן אם עשה חמצו אפותיקי לנכרי ועבר עליו הפסח אתי איסור חמץ וחייל עליהיה ולא יקרא חמצו של נכרי אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו שני ועושה אותו ב"ח שמא ימצאנו בשוק ויאמר לו עבדי אתה ומוציא לעז על בניו שהן עבדים וכותב לו העבד שטר על דמיו רשב"ג אומר אינו כותב העבד אלא המשחרר כותב: במאי קמיפלגי במזיק שיעבודו של חבירו מר סבר חייב ומר סבר פטור. פי' וכגון דא"ל לא יהא לך פרעון אלא מזה דאי לאו הכי לא הזיקו שנובה משאר נכסיו כדאמרן לקמן: איתמר העושה שדהו אפותיקי ושטפה נהר אמי שיפיר נאה (אמר) פי' כיניו היה אמר ר' יוחנן אינו גובה משאר נכסים אבוה דשמואל אמר גובה משאר נכסים אמר רב נחמן משום דאמי שפיר נאה אמר שמעתתא דלא כגון דא"ל לא יהא לך פרעון אלא מזה תניא נמי הכי העושה שדהו אפותיקי לאחרים ושטפה נהר גובה משאר נכסים ואם אמר לו לא יהא לך פרעון אלא מזה אינו גובה משאר נכסים. תניא אידך העושה שדהו אפותיקי לבעל חובו ולכתובת אשתו גובים משאר נכסים רשב"ג אומר בעל חובו גובה משאר נכסים כתובת אשתו אינה גובה משאר נכסים שאין דרכה של אשה לחזר על בתי דינין. פי' אם רצה הלוה מוכר את האפותיקי והן גובים משאר נכסים (ואי קשיא כיון דאם שטפה נהר הוא גובה משאר נכסים וגם הלוה יכול למוכרה והוא גובה משאר נכסים היכי שאומר לו מקום הנחתי לך לגבות ממנו א"כ מה תועלת יש לגבות ממנו אם היה מגרילתו פי' שיוכל גנה ליטהר על ידי שיפ שפחה וי"ל לעיג לחסור גנה בשפחה אינה מוסגת רק שים לו טהרה

פח א מיי' פ"י מהל' מוכל ומזיק הלכ' יג סמג עשין פב טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף פח:

פט ב מיי' שם סמג עשין טו טוש"ע מ"מ (סימן פו סעיף ה ושימן קד סעיף ג) ושימן שפו סעיף ג:

צ ג ד מיי' פי"ט מהל' מלוה ולוה הלכה ג [ד] סמג עשין לד טוש"ע מ"מ סי' קז סעיף ג:

צא ה מיי' פ"י מהל' עבדים הלכה ז טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף סב:

באפותיקי יותר מסתם שיעבוד נכסים וי"ל דלהכי אהני אפותיקי שאם לא מכרה וגם לא שטפה נהר ובא לגבות חובו מן הקרקע גובה ממנה ואע"פ שהיא עידית ואינו יכול לדחותו אצל הבינונית אי נמי אם מת גובה ממנה ואין היורשים דוחים אותו אצל הזיבורית אלא זה נפרע מן האפותיקי שלו ואף על פי שהיא עידית: **מתני'** מי שחציו עבד וחציו ב"ח עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום א' כדברי ב"ה אמרו להם בית שמאי תקנתם את רבו את עצמו לא תקנתם לישא שפחה אינו יכול

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

צב א ב ג מיי' פ"ו מהל' עבדים הלכה ד סמג עשין פז טוש"ע י"ד סימן רסז סעיף ס:

צג ד מיי' פ"ג מהלכ' מיטורי ביתא הלכה יג סמג לאוין קכח:

מוסף רש"י

לא תוהו בראה. לג הקב"ה את העולם לישוב ולא יהא חוט, לגמ' לשבת יצרה (חגיגה ב:). **המשחרר חצי עבדו רבי אומר קנה.** לעבד לומו מני (ע"ל כג:) קנה גמ'ינן, והוי מ'ינן בן חורין ולא"י ע"ש שלא שחררו כולו יש לו יד לקבל את גיטו, וגיטו וידו נתין לאחד (תוספות ד"ה). **לה לה מאשה.** מיבי הכא ומכא לה, ומיבי התם מי מפקה לה מינן לה (חגיגה ד:). **כה דהיתירא עדיף ליה.** טוב לו להמתינו כח דכרי האומר, שהוא סומך על אמונתו ואינו יכל להמתין, אבל כח הפוסלין אינם רואים שהכל יכולין להתירו ונפילו לכך האומר (ביצה ב:). **פדויה ואינה פדויה.** ופפדה לה נפדתה משעת פדויה ואינם פדויה (כריתות יא:).

פסקי רי"ד

בת חורין אינו יכול ליבטל והלא לא נברא העולם אלא לפריה ולרביה שנאמר לא תהו בראה לשבת יצרה אלא מפני תיקון העולם כופין את רבו ועושהו ב"ח וכותב לו שטר על חצי דמיו חזרו ב"ה להוראת כדברי ב"ש. פי' כגון עבד של שני שותפים ושחרר אחד את חלקו ולמה אין חולקין מלאכת ידו ביניהם בכל יום ויום ותקנו שיום אחד יעבוד רבו ויום אחד עצמו מפני שאומר רבו הוא עבדי ואתם עושים אותו שותף לי מ"ה תקנו שיהא עובד יום אחד לרבו ויום א' הוא חפשי לעצמו ואם מצא מציאה ביום של רבו הכל מציאה של רבו ואם מצא מציאה ביום של עצמו הכל לעצמו לא שיחלקו המציאה ביניהם וזהו שאומ' תקנתם את רבו שלא תהא מלאכת ידיו בשותפות שאין רבו מתרצה בכך להיות שותפו אלא עובד את רבו יום א' כמו עבד שכופהו בעל כרחו למלאכתו וכל המציאה של אותו היום שלו כך פחת הנגיחה נמי שלו וכמו דאמרי' בגמ' (מב.) נגחו שור יום של רבו לרבו יום של עצמו לעצמו ולא אמרי' שיחלקו ביניהם דמי פחת הנגיחה: **לישא שפחה אינו יכול מפני שחציו בן חורין בת חורין אינו יכול מפני שחציו עבד** ואע"פ דעבד מותר בממזרת כדאמרינן בקידושין בסוף פ' האומר (סט.) דרבי טרפון אמר עבד נושא ממזרת וממזר נושא שפחה ופסקינן התם הלכה כר' טרפון אפ"ה גיורת ומשוחררת אינו יכול לישא דדוקא ממזרת האסורה לישראל יכול לישא אבל גיורת או משוחררת המותרת לישראל אינו יכול לישא העבד שלא יהא שוה לישראל ואע"ג דממזר מותר בגיורת כדאמרי' התם (ע.ג) דקהל גרים לא איקרי קהל דוקא ממזר שיש בו קדושת ישראל מותר בגיורת אבל עבד שאין בו קדושת ישראל אסור בגיורת המותרת לישראל הלכך מי שחציו עבד וחציו בן חורין הוא אסור בין בשפחה בין בבת חורין ואי ק' אמאי תנן יבטל והרי מותר בממזרת דעבד נושא ממזרת כדאמרן ושמשחרר נמי מותר בממזרת כדאמרן בפ' עשרה יוחסין (סט.). גירי חרורי ממזרי נתיני שתוקי ואסופי מותרים לבא זה בזה אלמא עבד משוחרר מותר בממזרת (ולמה) [ולא] יבטל [ולמה] נכוף את רבו לשחררו **תשובה** מפני שאומר העבד אי אפשי ליקח ממזרת שיהו בניי ממזרים ולא יהיה להם תקון עולמית מפני שהיה יכול לישא שפחה יהיו בניו עבדים ויש להם תקנה או בשחרור או בפדיון אבל ממזרים אין להם תקנה עולמית מ"ה כופין את רבו לשחררו ואע"פ שהעבד נושא ממזרת אין בניו הולכים אחריו להקרא עבדים אלא האם הולכים והם ממזרים ולכי יכול לישא שפחה דהאומר דדוקא הזכרים יכולים ליטהר ולא הנקבות כשנושא ממזר שפחה ולדה

**עיסה שקרבה לה חלה ונטמאת בטומאה ודאית אפילו בשני לטומאת הגוף אפילו בראשון לטומאת אוכלין אפילו בשלישי לטומאת משקין אפילו ברביעי לטומאת משקין שנגעו בהן שרצים אפילו בחמישי לטומאת משקין שנגעו בהן נבלות אפילו בששי לטומאת משקין שנגעו בהן טבולי יום אפילו בשביעי לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמיני לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשיעי לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשירי לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו באחד עשר לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשנים עשר לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשה עשר לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעה עשר לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשה עשר לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בששה עשר לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעה עשר לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונה עשר לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעה עשר לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בעשרים ותשעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשלשים ותשעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בארבעים ותשעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בחמשים ותשעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשישים ותשעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשבעים ותשעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בשמונים ותשעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו בתשעים ותשעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאה ותשעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאתים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאתים ואחד לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאתים ושנים לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאתים ושלשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאתים וארבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאתים וחמשה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאתים ושישה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאתים ושבעה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאתים ושמונה לטומאת משקין שנגעו בהן מי חטאת אפילו במאת

בעבד של שני שותפין ודברי הכל. וה"ת והא לר' אליעזר דבעי' בסמוכל (ג"ק דף ס.) אינו יכול לשחרר חלקו כמו שאינו יוצא בכן ועין דבעינן עבדו שמיוחד לו [ו] ומוקי התם לגיטין הא לחמר ממימר אים ואשה שמכרו בנכסי מלוג לא עבו ולא כלום וקתמר התם חציו עבד וחציו בן חורין וכן עבד של שני שותפין [פ' גיטין דל"ת] אין יוצאין בראשי מיכרים וי"ל דשותפין דהתם היינו זה גוף וזה פירות כמו מוכר עבדו לאחר ופסק עמו ע"מ שישמשנו ל' יום דהוי דומיא דאים ואשה שמכר בנכסי מלוג לו גוף ופירות יכול לשחרר חציו והא דקתמר התם חציו עבד וחציו בן חורין היינו למשנה אחרונה וה"ת והא אמר שמואל גופיה אים ליה לעיל לאחר שיצא המפקיע עבדו ים לו מקנה בשטר וי"ל דשטר ודאי מפקיע מיסורא כדאמרינן לעיל מה אשה מיסורא לישראל ולא ממונא: **הא** דאמר חציי חצי. פי' בקונטרס שכתב בשטר אחד חצי נכסיי לך וכן בשני לאחרו ופי' מכר בשת אחת לו קנו דללמא חד פלגא הוא דכתב לאחרויהו ולישתי ושקה לרבינו שמואל דהא מדקתמר כל נכסיי משמע שנפרט בשטר שאיני שנתן זה לו נתן זה פלגא הכל נתן לשניהם ועוד מדמפליג בין אמר כולו לאחר חצי משמע דוקא אמר כולו לאחר חצי שאין לו אלא חצי אחד ואפי' אמר כולו לאחר חצי שני שותפין ד"ה ג. אע"ג דרבה אח"ז השני לא קנה. תוס' הל"ש. ז. תוס' הל"ש. ח. דכשם שאין שתי נשים מתגרשות בגט אחד, ה"נ שני עבדים אינן יוצאין בגט אחד. רבינו קונקוס. ט. דקתני עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד. רשב"ם. י. כיון שכופין את רבו, אפי' בעוד שלא כפו אותו אינו עובדו. רשב"ם. יא. וא"ת, למשנה ראשונה מאי דהוה הוה. תוס' הל"ש. יב. דלא מפקדא אפריה ורביה. כ"ק. יג. בתר דשחרר חבריה לפלגא. תוס' הל"ש.

פסקי רי"ד

דברי הכל אף בשטר קנה שכל אחד משחרר כל חלקו ולא שייר בו כלום ולא דמי למשחרר חצי עבדו. ואין שני עבדים משתחררים בשטר א' כמו שאין שתי נשים מתגרשות בגט א'.

מוסף תוספות

א. [דאל"ה] אדמפליג בין אמר כולו להיכא דאמר חצי חצי לימלוג הכל בחצי חצי בין היכא שפירש חצי אחר בין היכא שלא פירש. תוס' הל"ש. ב. דאע"פ שפירש דשני החצאין נתן לשניהם לא קנו. תוס' הל"ש. ג. שאם נתן המחצית לזה ואחר זמן נתן המחצית האחר לזה ודאי לא קנו. ר"ן. ד. וקי"ל דאפי' כ' כל נכסיו לעבדו ושייר קרקע כל שהו, אף עצמו לא קנה, כ"ש הכא. רשב"ם. ה. ואי אתי ראשון דזכה בהם ומקנה אותם לשני קנה שני. תוס' הל"ש. ו. אע"ג דבזה אח"ז השני לא קנה. תוס' הל"ש. ז. עי' תוס' הל"ש ממתכ' שיטת רש"י. ח. דכשם שאין שתי נשים מתגרשות בגט אחד, ה"נ שני עבדים אינן יוצאין בגט אחד. רבינו קונקוס. ט. דקתני עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד. רשב"ם. י. כיון שכופין את רבו, אפי' בעוד שלא כפו אותו אינו עובדו. רשב"ם. יא. וא"ת, למשנה ראשונה מאי דהוה הוה. תוס' הל"ש. יב. דלא מפקדא אפריה ורביה. כ"ק. יג. בתר דשחרר חבריה לפלגא. תוס' הל"ש.

צד א ב מי' פ"ו מהל' עבדים הל"ב ד סמג עשין פז טור ש"ע י"ד סי' רסז סעיף ס:

צה ג ד מיי' שם הל"ה ג טוש"ע שם סעיף נו:

צו ה מיי' פ"ל מהל' מוכ"ז ומזיק הל"ב יב סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' מכ סעיף ד ושו"ע י"ד סי' רסז סעיף סב:

צז ו מיי' פ"ל מהל' מזק' ממון הל"ב ג סמג עשין סז טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף סב:

א בעבד של שני שותפין ודברי הכל אמר רבה [ב]מחלוקת בששיחרר חציו והניח חציו אבל שיחרר חציו ומכר חציו או נתן במתנה חציו כיון דקנפיק מיניה כוליה דברי הכל קנה אמר ליה אביי ובכולו לא פליגי והתני חדא [ג]הכותב נכסיו לשני עבדיו קנו ומשחררין זה את זה ותניא אידך האומר כל נכסי נתונין לפלוני ופלוני עבדיי אף עצמם לא קנו מאי לאו הא רבי והא רבנן לא אידי ואידי רבנן [ד]הא דאמר כולו הא דאמר חצי חצי והא מדקתני סיפא ואם אמר חצי חצי לא קנו מכלל דרישא דאמר כולו [ה]פרושי קא מפרש אף עצמן לא קנו כיצד כגון דאמר חצי חצי הבי נמי מסתברא דאי ס"ד רישא דאמר כולו השתא אמר כולו לא קנו אמר חצי חצי מיבעיא אי משום הא לא אירא תנא סיפא לגלויי רישא שלא תאמר רישא דאמר חצי חצי אבל אמר כולו קנו תנא סיפא דאמר חצי חצי מכלל דרישא דאמר כולו ואפ"ה לא קנו ואיבעית אימא לא קשיא כאן בשטר אחד כאן בשני שטרות בשטר אחד מאי אירא חצי חצי אפי' אמר כולו נמי לא קנו [ו]ה"ג קאמר אף עצמן לא קנו בד"א בשטר אחד אבל בשני שטרות קנו ואם אמר חצי חצי אף בשני שטרות נמי לא קנו ואיבעית אימא ל"ק כאן בבת אחת כאן בזה אחר זה בשלמא בתרא לא קני דהא קני ליה קמא אלא קמא [ז]תנן הכותב לאחרים עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן טעמא דאמר[ז] [חוץ מאחד מרבוא שבהן] הא לא אמר הכי קני אמאי והא עבד קא קרי ליה אלא עבדי שהיה כבר הכא נמי עבדיי שהיו כבר [ח]נגחו שור יום של רבו לרבו יום של עצמו לעצמו אלא מעתה יום של רבו ישא שפחה יום של עצמו ישא בת חורין אימורא לא קאמרינן ת"ש [ט]המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי

[א] בעבד של שני שותפין ודברי הכל אמר רבה [ב] מחלוקת בששיחרר חציו והניח חציו אבל שיחרר חציו ומכר חציו או נתן במתנה חציו כיון דקנפיק מיניה כוליה דברי הכל קנה אמר ליה אביי ובכולו לא פליגי והתני חדא [ג] הכותב נכסיו לשני עבדיו קנו ומשחררין זה את זה ותניא אידך האומר כל נכסי נתונין לפלוני ופלוני עבדיי אף עצמם לא קנו מאי לאו הא רבי והא רבנן לא אידי ואידי רבנן [ד] הא דאמר כולו הא דאמר חצי חצי והא מדקתני סיפא ואם אמר חצי חצי לא קנו מכלל דרישא דאמר כולו [ה] פרושי קא מפרש אף עצמן לא קנו כיצד כגון דאמר חצי חצי הבי נמי מסתברא דאי ס"ד רישא דאמר כולו השתא אמר כולו לא קנו אמר חצי חצי מיבעיא אי משום הא לא אירא תנא סיפא לגלויי רישא שלא תאמר רישא דאמר חצי חצי אבל אמר כולו קנו תנא סיפא דאמר חצי חצי מכלל דרישא דאמר כולו ואפ"ה לא קנו ואיבעית אימא לא קשיא כאן בשטר אחד כאן בשני שטרות בשטר אחד מאי אירא חצי חצי אפי' אמר כולו נמי לא קנו [ו] ה"ג קאמר אף עצמן לא קנו בד"א בשטר אחד אבל בשני שטרות קנו ואם אמר חצי חצי אף בשני שטרות נמי לא קנו ואיבעית אימא ל"ק כאן בבת אחת כאן בזה אחר זה בשלמא בתרא לא קני דהא קני ליה קמא אלא קמא [ז] תנן הכותב לאחרים עד שיאמר כל נכסי נתונין לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהן טעמא דאמר [חוץ מאחד מרבוא שבהן] הא לא אמר הכי קני אמאי והא עבד קא קרי ליה אלא עבדי שהיה כבר הכא נמי עבדיי שהיו כבר [ח] נגחו שור יום של רבו לרבו יום של עצמו לעצמו אלא מעתה יום של רבו ישא שפחה יום של עצמו ישא בת חורין אימורא לא קאמרינן ת"ש [ט] המית מי שחציו עבד וחציו בן חורין נותן חצי קנס לרבו וחצי

חלק מן חילוק בין אמר חצי חצי לאמר כולו [ח]: **יום** של **רבו** לרבו. היינו למשנה ראשונה [י] דלמשנה אחרונה [יא] ומיהו נ"מ לף למשנה אחרונה כגון בשל יתומים קטנים דלמאן דני כפייה גינהו או בחציה שפחה וחציה בת חורין [יב] ולף נהגו בה מנהג הפקר ונקנת תיכף כיון דלפי משנה אחרונה מעשה ידיו שלו מה הרויח לעיל ההוא גברא דלקני לבנו קטן [יג] והא מכי משחררים חבריה לפלגיה מיד זכה העבד בעצמו והוה ליה מעובד גו מבל טפי לף ומשמ הקנה לבנו להקנות לבנו מלף מה שיש לעצמו גו מבל טפי לף ומשמ הקנה לבנו קודם ששחררו חבירו לפי שהיה יודע שחבירו היה רוצה לשחרר חלקו ומלי

[ו] לקמן פז., ב. [ע' תוס' בכורות לג: ד"ה ל"ת], ג [ע"ש ג"ע קמט: פאה פ"ג מ"ח בעל"י ח:, ד] בי' כ"ל דאמר הכי הא, ה] [ל"ל דבתרייתא], ו] דבריה כה, ז] [בעל"י מא.], ח] [ל"ל דמוקי מהכ"ת], ט] [וע"ע תוס' קדושין ל. ד"ה דבריו].

מוסף רש"י

קנו ומשחררין זה את זה. קנו כל הנכסים ומפקע כל אחד מהן בן חורין ואין עבד לחברו ומשחררים זה את זה מליהן (לקמן פז.). **הכותב** כל נכסיו **לעבדו**. כגון כל נכסיי נתונין לך, יצא לחירות. שאף הוא בכלל נכסים וכל שאר נכסים נמי קנה (לעיל ח:). **שייר** קרקע **כל שהוא**. קרקע לאו דוקא כדאמר בב"ב גבי מי שמת (שם). לא יצא לחירות. דבשלמא רישא לגמי גבי דעתיה דמתיא לשיורא לא אמרינן דשייר, אבל הכא דעתיה לשיורא אמרינן לידיה ומי אמר כל נכסיי לך לעצמך ונכסים קלתר ולתעופי ליה קלתי ולא אמר ליה עצמך ונכסיי (שם) לו: שהעבד הוקש לקרקעות והתם לקרקע והתמלתם, והלי קרקע כל שהוא מיקנ למימר שעל העבד הוא אומר ומפקע שתיו בן חורין וגם הנכסים לא קנה, וה"ק אם אמר תון ממטלטלין כל שהוא, כתפרש ר"ח לקמיה שעשו המטלטלין שיור אצל העבד, דלמא הלי עבד הוא המטלטלין שייר, דעבדא מיטלטל, אבל אם אמר כל נכסיי נתונים לך תון מעשה גלוי, הכי הוא בן חורין, שהעבד אינו בכלל תוכו שהם שפירש (רשב"ם ב"ב קמח:). **לעולם הוא בן חורין**. אם שייר קרקע כל שהוא, דשייר קרקע ולא עבד (שם) דמתי דגלי גלי ומתי לא גלי לא גלי (לעיל ט:). **עד שיאמר** כו' חוץ מאחד מרבוא. עד שיאמר אותם תון מדבר מועט ולא יפרש מה הוא משייר, דהתם אמרינן דלמאי דקאמר לשיורא עבד ואינו לא יפרש מה שייר, אלא משחרר כל אחד מהן בפני עצמו ואינו משתחרר אלא כפי חלקו (ב"ב שם).

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות